

**Fredningsnævnets afgørelse af 8. juli 2020 vedr. naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 7 –
Forslag til fredning af Hesbjergkilen.**

Denne afgørelse vedrører spørgsmålet og, hvorvidt Hesbjerg Fonden er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 7 med den virkning, at fondens arealer ikke kan fredes i forbindelse med en eventuel fredning af Hesbjergkilen, idet fonden skriftligt har meddelt fredningsnævnet, at den ikke giver afkald på erstatning.

Sagsfremstilling

Hesbjerg Fonden ejer arealer, der er omfattet af fredningsforslag fremsat af Danmarks Naturfredningsforening og Odense Kommune den 30. april 2018 og revideret ved forslag af 14. august 2019.

Af Det Centrale Virksomhedsregister fremgår det, at fondens formål er følgende:

” Forskning og eksperimentel udvikling inden for samfundsvidenskab og humanistiske videnskaber”

Hesbjerg Fondens påstand og argumentation

Hesbjerg Fonden har ved mail af 26. november 2018 oplyst, at fonden ikke vil give afkald på erstatning. Ved mail af 4. februar 2019 har fonden oplyst følgende:

” ...

Da Hesbjerg Fonden ejer en del af jorden i Hesbjergkilen er den på samme vilkår, som de andre jordejere omfattet muligheden for erstatning jf. naturbeskyttelsesloven § 36, stk. 7.

Jeg sender hermed vedtægterne, der samtidigt fungerer som en beskrivelse af Fondens virke.

...”

Af de vedhæftede vedtægter, dateret den 4. juni 2017, fremgår følgende om fondens formål:

”§ 2

Fondens formål er at drive ejendommen Hesbjerg, matr.nr. 1a og 1 i Lille Hesbjerg, Ubberud, og 1a Store Hesbjerg, Sanderum, som videnscenter og med et eller flere klostresamfund for hermed at fremme nedenstående almennyttige formål:

- 1: At formidle resultaterne af freds- og konfliktforskning i bred forstand gennem afholdelse af kurser, konferencer, seminarer o.lign. med såvel nationale som internationale deltagere.
- 2: At videreføre det af stifteren, Jørgen Laursen Vig, opbyggede bibliotek og sikre dets funktion som videnscenter gennem opbygning af en stab af medarbejdere med relevante forudsætninger.
- 3: At give opholdsmuligheder til personer, der i et kortere eller længere tidsrum ønsker at benytte videnscenterets faciliteter, og som evt. ønsker midlertidigt eller permanent at indgå i staben.
- 4: At opretholde og udbygge de internationale kontakter til organisationer og personer, der arbejder for fred.
- 5: At drive stedet i respekt for mennesker og natur, herunder

- a. indenfor grænserne af andres frihed at respektere det enkelte individs egenart og etnisk-religiøse praksis.
- b. at drive have- og skovbruget efter økologiske principper, herunder arbejde for en yderligere fredning af skovarealerne og derved bane vej for oprettelse af et fuglereservat.

Fonden kan bistå andre med at oprette og drive tilsvarende klostre/centre, hvis hovedsigte falder i tråd med bestemmelserne i denne formålsparagraf.

Fondens egenkapital var ved stiftelsen 2.550.731 kr., og aktiverne udgjorde 2.697,882 kr.”

Ved mail af 25. februar 2020 har Fredningsnævnet for Fyn med frist til den 24. marts 2020 opfordret fonden til at fremkomme med sine bemærkninger til om fonden er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 7 samt fremkomme med relevant dokumentation til brug for fredningsnævnets stillingtagen. Fonden har ikke svaret på fredningsnævnets opfordring.

Lovgrundlaget

Naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 7 har følgende ordlyd:

”Stk. 7. Der kan kun gennemføres fredning af arealer ejet af fonde, foreninger eller andre juridiske personer, der har til formål at støtte almennyttige naturbeskyttelsesformål, hvis ejeren har givet skriftligt afkald på at modtage erstatning efter § 39”.

Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 553 af 1. juni 2011 om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om planlægning, lov om vandløb og forskellige andre love, er trådte i kraft den 15. juli 2011.

Af bemærkningerne til bestemmelsen i lovforslag af nr. 165 af 4. marts 2011 til lov om ændring af naturbeskyttelsesloven, planloven, vandløbsloven, miljømålsloven, kemikalieloven, miljøbeskyttelsesloven og vandforsyningsloven fremgår:

”Som opfølgning på aftalen om Grøn Vækst foreslås en ændring af naturbeskyttelseslovens kapitel 6 om fredninger, der skal begrænse muligheden for at frede visse arealer mod erstatning.

Ændringen skal ses på baggrund af, at lov om landbrugsejendomme giver mulighed for, at fonde, foreninger og andre juridiske personer (selskaber), der har til formål at støtte almennyttige naturbeskyttelsesformål, efter reglerne i denne lovs § 24 kan erhverve landbrugsejendomme og landbrugsarealer til naturbeskyttelsesformål.

Afkaldet på erstatning skal meddeles i forbindelse med fredningsmyndighedernes behandling af fredningssagen, dvs. forud for en afgørelse om at gennemføre fredningen. Afkaldet på erstatning skal foreligge som en skriftlig tilkendegivelse om, at fonden, foreningen eller den juridiske person (selskab) giver afkald på erstatning efter § 39 i anledning af den aktuelle fredning. Den foreslåede bestemmelse forhindrer ikke, at fredningsmyndighederne i en sag kan træffe afgørelse om at gennemføre øvrige dele af et fredningsforslag, hvis der ikke foreligger et nødvendigt tilsagn om afkald på erstatning.

Fredningsmyndighederne er ansvarlige for, at der ikke gennemføres fredninger i strid med § 36, stk. 7, herunder bl.a. fremsættelse af krav om erstatning. Spørgsmål om afkald på erstatning i henhold til § 36, stk. 7 bør til brug for fredningsmyndighedens videre behandling af de konkrete fredningssager rejses over for fonden, foreningen eller anden juridisk person på et så tidligt tidspunkt som muligt.

Da der som led i et budgetoverslag efter § 36, stk. 5, skal redegøres for forventede omkostninger, der er knyttet til fredningsforslagets gennemførelse, vil eventuelle spørgsmål om erstatning for fredning af landbrugsarealer, der ejes af fonde, foreninger eller andre juridiske personer (selskaber) sædvanligvis være

fremhævet allerede i forbindelse med sagsrejsers budgetoverslag og myndighedernes kommentarer hertil, jf. § 36, stk. 5-6.

Den foreslåede bestemmelse om afkald på erstatning efter § 39 begrænser ikke adgangen til efter § 47 at yde en ejer eller bruger - herunder en fond, forening eller anden juridisk person (selskab) - en passende godtgørelse for nødvendige udgifter til sagkyndig bistand under fredningssagens behandling.

Ministeren har mulighed for i bekendtgørelse at fastsætte de nærmere procedureregler for meddelelse af afkald på erstatning, jf. § 36, stk. 8, herunder hvornår i processen en fredningssag i givet fald vil skulle stoppes, hvis fonden eller foreningen ikke ønsker at frafalde krav om erstatning, og hvornår fondens eller foreningens afkald på erstatning bliver bindende”.

Af de almindelige bemærkninger i lovforslaget fremgår blandt andet:

” ...

2.1.3. Ændring af fredningsbestemmelser om erstatning

Lovforslaget indeholder en ændring af bestemmelserne om fredning for at begrænse muligheden for fredning af visse landbrugsarealer mod erstatning.

Baggrunden for ændringen er, at lov om landbrugsejendomme giver fonde, foreninger og juridiske personer (selskaber), der har til formål at støtte almennyttige naturbeskyttelsesformål, mulighed for at erhverve og bevare adkomst på en landbrugsejendom eller et areal af en landbrugsejendom.

Forslaget indebærer, at disse fonde og foreninger ikke efterfølgende kan modtage erstatning i forbindelse med fredning af sådanne landbrugsarealer.

...”

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse

En forudsætning for at naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 7 kan være til hinder for fredning ved manglende afkald på erstatning fra ejeren af arealet er, som det fremgår af bestemmelsen, at den juridiske person har til formål at støtte almennyttige naturbeskyttelsesformål.

Som det fremgår af formuleringen af Hesbjerg Fondens formålsbestemmelse og vedtægter er fondens formål overordnet set konflikt- og freds forskning og dermed forbunden virksomhed.

Det forhold, at der i vedtægterne ved siden af dette formål tillige er fastsat en bestemmelse om, at fonden skal drive have- og skovbrug efter økologiske principper og i den forbindelse arbejde for en yderligere fredning af skovarealerne for at åbne vejen for oprettelse af et fuglereservat gør ikke, at Hesbjerg Fonden har et sådant formål om at støtte almennyttige naturbeskyttelsesformål, at selskabet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 7.

Allerede som følge heraf er bestemmelsen således ikke til hinder for fredning af arealer tilhørende Hesbjerg Fonden i forbindelse med en eventuel fredning af Hesbjergkilen.

Eventuel klage skal ske til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Vejledning om klageprocedure og klagegebyr findes på klagenævnets hjemmeside, se www.naevneneshus.dk. Klagefristen er i givet fald 4 uger fra afgørelsen er meddelt.

Anni Højmark